

תורתך שאלתי

עיון בפרשת השבוע בדרך שאלות ותשובות

גליון מס' 216 - לפרשת ויצא תשפ"ו

וַיִּתֵּן לָבֵן לְרַחֵל בָּתּוּ אֶת בְּלָהָה
שִׁפְחָתוֹ לָהּ לְשִׁפְחָה (כט, כט)

**איך יעקב, שקיים את כל התורה
כולה, נשא שתי אחיות בחייה?**

מדרש שכל טוב: "שלא תאמר נישואין הללו הן בעבירה, אלא אשה בהיתר ובכוש, שעדיין לא נצטוו על שתי אחיות, ומשנתנה תורה נתחדשה הלכה".
רמב"ן: האבות קיימו את כל התורה כולה רק בארץ ישראל, יעקב נשא שתי אחיות בחוץ לארץ, ומסיבה זו נפטרה רחל בכניסתם לארץ.
רבי חיים פלטיאל: הן לא היו אחיות מאם אחת, אלא רק מאב אחד, ואין אבהות לגוי, ובני נח לא חשו לאבהות. לפני מתן תורה כולם נקראו בני נח.

וַיִּחַר אֶף יַעֲקֹב בְּרַחֵל... הִתַּחַת
אֱלֹהִים אֲנֹכִי אֲשֶׁר מָנַע מִמֶּנּוּ... (ל, ב)

**מדוע יעקב כעס עליה, וכי
לא טענה דברים של טעם?**

רבי יונתן בן עוזיאל: יעקב השיב שבמקום לבקש ממנו, שתבקש מהקב"ה, שהוא נותן את הבנים, והוא מנע ממנה פרי בטן.
רד"ק: יעקב כעס עליה, על שתלתה בו את האפשרות לתת לה בנים, ולא בהקב"ה, שיש לו את היכולת לפקוד גם עקרות.
אור החיים: משום שהוציאה מפיה דבר קללה, שאמרה 'מִתָּה אֲנֹכִי', ולדברי הצדיקים יש משקל רב. ולכן כתוב 'וַיִּחַר אֶף יַעֲקֹב בְּרַחֵל', לא כתוב 'על רחל', הואיל וכעסו לא היה עליה, אלא בשבילה.

וַיִּקַּח אֶת הָאֵבֶן אֲשֶׁר שָׁם מִרְאֲשֵׁתוֹ
וַיִּשֶׂם אֹתָהּ מִצְבָּה (כח, יח)

**מדוע לא חשש לאיסור הקמת
מצבה ["ולא תקים לך מצבה
אשר שָׁנָא ה' אֱלֹהֶיךָ" (דברים טז, כב)]?**

רמב"ן: יש הבדל בין מצבה שהקים יעקב, שהיתה בנויה מאבן אחת, שמותר לעשות לבין מזבח, שבנוי מכמה אבנים, שעליו כתוב 'וְאֵם מִזְבֵּחַ אֲבָנִים תַּעֲשֶׂה' (שמות כ, כב).
חזקוני: היתה זו אבן שתיה, שממנה נשתת העולם. יעקב יצק שמן על ראשה ומשח אותה לקדשה, להקריב עליה קרבנות כשישוב מפדן ארם.
משך חכמה: יעקב לא בנה מזבח, משום שחשש שמא יושבי הארץ יקריבו עליו עבודה זרה. במצבה לא היה איסור, שכן אין דרך העכו"ם להקריב עליה.

**רוצה להיערך עם רעיונות ודברי
תורה לפרשת ויצא? לחצו כאן**

וַיֹּאמֶר הֵן עוֹד הַיּוֹם גָּדוֹל... הַשָּׁקוּ
הַצֵּאֵן וּלְכוּ רְעוּ (כט, ז)

מה עורר את יעקב להוכיח אותם?

ספורנו: צדיקים מואסים בעוול, יעקב לא היה יכול לראות שהרועים עושים עוול עם אדוניהם.
אור החיים: יעקב חש את צער הצאן, וחס עליהם משום איסור צער בעלי חיים. נוסף לכך, יעקב לא הוכיח אותם, אלא רק רצה לדעת מה המרחק מהבאר לעיר. מתשובתם הבין שהעיר לא רחוקה כל כך.

**וַיֹּאמֶר לָאָה (בגד) בָּא גֵד וַתִּקְרָא
אֶת שְׁמוֹ גֵּד (ל, יא)**

מדוע המילה 'בגד' מחוברת?

ספורנו: המילה 'בגד' נכתבה במילה אחת, ובכך רמזה שפסק לה הריון, שבגד בה, שפסק ההריון ממנה לאחר שהתחיל.

הכתב והקבלה: מלשון בגד, שהוא הלבוש המכסה את הגוף. הריונה של זלפה נעלם מעיני כל, והלידה היתה פתאומית ועוררה תמיהון. על שם ה'בגד' קראה לו לאה בשם זה, על "העלמת" ההריון.

הנצי"ב מוולוז'ין: נישואי יעקב עם בלהה היו לטובת רחל, שהילד שנולד, נחשב לבנה, היא גידלה אותו, בניגוד לנישואיו עם זלפה, שלא היו לשם מצוה. לאה כינתה את הנישואין על שם 'בגד', נישואין מכונים בתורה בלשון בגד, כפי שכתוב 'בַּבְּגָדוּ בָּה' (שמות כא, ח), ועל כן קראה לבן שנולד גֵּד, על שם הבגד.

לקבלת העלון שלחו את המילה
'מעוניין' או לחצו כאן

office@shaalti.co.il 052-9453811

**וַיֹּאמֶר לָהֶם הַשָּׁלוֹם לֹו וַיֹּאמְרוּ שָׁלוֹם
וְהָיָה רָחֵל בֵּיתוֹ בָּאָה עִם הַצֹּאֵן (כט, ה)**

מה הקשר בין תשובתם להגעתה?

אור החיים: בתשובתם ענו אנשי המקום לשאלות יעקב, והוסיפו מסר סמוי, הם הסבו את תשומת ליבו שרחל מגיעה עם צאן אביה, לרמז לו שלבן קמצן בממונו ומזלזל בעצמו, ששולח את בתו שתרעה צאנו, ולא עושה זאת באמצעות רועי צאן שכירים.

ויקח מאבני המקום... (כח, יא)

באלו אבנים השתמש יעקב?

פרקי דרבי אליעזר (פרק לה): "לקח יעקב שתיים עשרה אבנים מאבני המזבח שנעקד עליו יצחק אבינו".

ספורנו: יעקב הגיע למקום של הכנסת אורחים ולקח מהאבנים שהיו מוכנות לאורחים, לצורך אכילה ושיבה עליהם.

**וַיֹּאמֶר הֵן עוֹד הַיּוֹם גָּדוֹל... הַשָּׁקוּ
הַצֹּאֵן וּלְכוּ רְעוּ. וַיֹּאמְרוּ: לֹא נוֹכַל
עַד אֲשֶׁר יֵאָסְפוּ כָּל הָעֶדְרִים (כט, ז-ח)**
רש"י: "ראה אותם רובצים, כסבור שרוצים
לאסוף המקנה הביתה ולא ירעו עוד..."

**מדוע הרועים נכנסו איתו לשיח והשיבו
לו, הרי יעקב היה זר והם רועים וותיקים,
ויכלו להשיב לו שלא יטיף מוסר, כשאנו
מכיר את אורחותיהם של אנשי העיר?**

ביאר הרב כהנמן, שיעקב פתח בתחילה בדרכי נועם ואמר להם מילה אחת בלשון חיבה "אֲחִי מֵאֵין אַתֶּם" (פסוק ד). משפתח בדברי חיבה ואהבה, הם ראו שאינו רוצה להרע להם, אלא שכל דאגתו ומניעיו הם לטובתם, ולכן דיברו עמו כדבר איש אל רעהו והשיבו לו על טענתו ולא רגזו עליו, על אף שמתח עליהם ביקורת, והוכיח אותם.

**מכאן שכשמוכיחים יש לדבר בדרכי
נועם, בחיבה. וכשהזולת רואה זאת,
הוא יקבל את דברי התוכחה.**

**מגיע לשולחן שבת ו... אין דבר תורה?
רוצה ללמוד ולדעת
את פרשת השבוע?**

**עם 'תורת שאלתי'
אין יותר שאלות**

הרב חגי ולוסקי
מציג
פריצת דרך
בלימוד
פרשיות
התורה

הזמינו כעת
והספרים בדרך אליכם
052-9453811

עוד סדרה מחיפה מביינת
**אחתי
שאלתי**

או לחצו כאן
או באתר 'תורתך שאלתי'

הספרים שיעשירו וירוממו את שולחן השבת שלכם